



Editorial

Těch výročí všeho druhu je neustále mnoho, je zajímavé sledovat, kdo si na připomenutí časového mezníku, příležitosti k zamyšlení i vzpomínce na to minulé nebo dokonce dávno minulé udělal čas nebo dokonce přizval přátele, zaměstnance nebo partnery. Bohatá a dlouhá historie naší země a všeho, co se od prvních stop a zmínek o ní událo, poskytuje příležitost nejen k výročím a vzpomínání, ale často otevře některou již zapadlou myšlenku našich předků či nápad, hodný oprášení a obnovy v nových podmínkách. Rád se probírám zprávami z doby před těmi 126 lety Typografie, kdy kolegové typografové, tiskaři a knihaři zakládali v prostředí spolkové vzájemnosti a besední pospolitosti život své branže, dnes bychom řekli svého média. Uměli myslet nejen na výkonné pracovníky a jejich platy, ale i na dorost, rodiny, děti, staré kolegy, do vzdělávání a perspektivy všech tehdejších odborností, zdroje nových informací, ale také na společenské a kulturní vztahy. Nezapomínali ani na sport, umění, soutěžení a hodnocení.

Založili si spontánně informační zpravodaj, časopis Typografia, ale měli i Besedu, Besídku, Spolek faktorů, dokonce pěvecký sbor Typografia. Jejich měsíčník vydáváme – opět v složitých podmínkách – dodnes, ale mnohého překvapí, že dosud třeba existuje a zpívá slavný mužský pěvecký sbor Typografia, zpívali v něm i někteří kolegové a zajížděl i do ciziny, kde byl vážen. Ostatně zazpíval nám nedávno u příležitosti otevření Expozice tiskařství v Národním technickém muzeu v Praze. Forem „mimopracovních aktivit“ bylo dost.

Sice tak daleko jsme nedošli, jako to dokázali v Británii, kde mají dokonce starobylou hospodu typografů a tiskařů hned za zády moderní výškové budovy listu Daily Mirror / Sunday Mirror. Počátkem volnějších 60. let jsme do ní dokonce během cesty za první rychlosazbou a počátky fotosazby u slavné společnosti Intertype nahlédli. Dodnes mám ten letný pohled otištěný v paměti, má znaky hluboké a v detailech vzácné historie černého umění vedle sousední velkovýroby novin odkud do svého „pubu“ kolegové po směně odskočili. Tam jsem silně pocítil význam slov „kolega – typograf – tradice“ a zatoužil studovat na London College of Printing, což se už nevyplnilo. Začínala právě další etapa mediální a technologické revoluce, která nikdy nekončí. U nás v Československu potom nastoupila již neudržitelná, zpočátku nesmělá modernizace šedesátých let a vlastně i nástup na dlouhou cestu ke svobodě, kterou posléze potřísnila okupace na křídlech a tancích „přátel“ a nadlouho opět škrtla normalizace.

Za pár dní si připomeneme další, příjemnější den, 17. listopad 1989, který nám přinesl svobodu skutečnou. Nedávná petice „...ani ryba, ani rak...“ nám dnes naléhavě připomíná, že tu křehkou věc Liberté si musíme chránit a rozhodně střežit, protože na východě nevychází jen slunce...

V těchto dnech oslavuje svá jubilea i řada firem. V minulých dnech se připomněla společnost tiskařů a tisku blízka, japonský výrobce fototechniky Canon, svým kulatým výročím 20 let působení na českém trhu. Bohatá vývojová řada fotoaparátů, kamer, kopírek a produkčních tiskových automatů, digitalizace fototechniky a fotoreportáže, předznamenávají strmou křivku obchodního i technologického úspěchu na českém, slovenském a evropském trhu. Dokonce jsme slyšeli od pana generálního ředitele zmínku o chystaném představení novinek ještě před koncem letošního roku. Poděkování managementu profesionálním i amatérským fotografům, redakcím, médiím a také ocenění role českých odborných polygrafických časopisů potvrdilo, že firma ze vzdálené asijské země si cení tradic českých fotografů a tiskařů.

Typografia spolu s agenturou MIP vyhlašuje nový ročník soutěže Kalendář roku 2015, také malé patnácté jubileum. Opět vyzýváme všechny, kdož víte o pěkném nástěnném nebo stolním kalendáři, abyste povzbudili jeho vydavatele, tvůrce, fotografa, tiskaře této malé obrazové galerie, aby svůj kalendář přihlásili a dodali na adresu časopisu Typografia. Nebo nám o něm jen řekněte do redakce. Kalendář žije a má miliony příznivců i kupujících. Těšíme se na vaše příspěvky a také opět na návštěvu tradiční výstavy nových kalendářů na jarním veletrhu Reklama, Polygraf 2015 v Praze Letňanech.

Podzim se začíná barvit a my vám přejeme pěkné Babí léto.

Vladislav Najbrt



Obálku podzimní Typografie navrhla Barbora Fišerová (narozena r. 1995 ve Stodu).

Jsem studentkou 4. ročníku na Střední odborné škole obchodu, užitého umění a designu v Plzni. Studuji obor Grafický design, kterému bych se ráda věnovala i nadále. Právě proto se v současné době věnuji přípravě na přijímací zkoušky do vysokoškolského studia. Každý úkol je pro mě výzvou a způsob, jak se dále rozvíjet. K práci se snažím přistupovat flexibilně a neдрžet se stále v zasetých kolejích. Důležitým aspektem v tvorbě je pro mě i umění se přizpůsobit požadavkům a potřebám. Přesto se ráda věnuji i volnější tvorbě a experimentu v oblasti grafického designu. Sleduji tvorbu profesního sdružení grafických designérů a typografů České republiky Unie grafického designu, studia ReDesign, sdružení Typodesignclub, ale i tvorbu studentů vysokých uměleckých škol atp.

OBSAH

CONTENTS

1 Štíhlá výroba – Lean management

Lean management system

3 Jiří Zápotocký

Automatizací měření k úsporám a stabilizaci kvality

By automating measurement to savings and stabilization of quality

4 Jitka Böhmová

Návštěva u člena Kolegia Typografie –

tiskárna Bauch, Navrátil, s.r.o.

Visiting the member of Kolegium Typografie –

Bauch, Navrátil, s.r.o.

6 Jitka Böhmová

Připravované změny v osnovách SPŠG

Upcoming changes in the curriculum of Secondary Graphic School

7 Vladislav Najbrt

Život s barvami #4 – Just moduLight 5000, podstropní závěsné světlo

Living with colors #4 – Just moduLight 5000, ceiling pendant light

8 Pavel Noga

Typoplakát v bratislavském Satelitě

Typographic posters in Bratislava

9 Jiří Zápotocký

Ipex, největší událost světa tisku, médií a publikování v roce 2014. Opravdu?

Ipex, the largest event in the world of press, media and publishing in 2014. Really?

10 Milan Lelek

Krátce ze zahraničí

Shortlyly from abroad

12 Vladislav Najbrt

Fespa Digital 2014 ukázala šance a cesty k úspěchu

Fespa Digital 2014 showed chances and ways to success

13 Výstava Fotokaligrafie Petra Geislera a Petra Šálka

Exhibition Photocalligraphy from Petr Geisler and Petr Šálka

14 Jednou větou, třemi větami

One sentence, three sentences

15 Připravujeme soutěž Kalendář roku 2015

We prepare Competition Calendar of year 2015

16 Ondřej Sedláček

O kalendářích včera i dnes s grafikem a typografem

Jaroslavem Faiglem

About calendars yesterday and today with a graphic designer and typographer Jaroslav Faigl

18 Novinky ze světa akcidenčního tisku

News from the world of commercial print

19 Ing. Zdeněk Sládek

Grafický návrh zdarma není zadarmo

Free graphic design is not free of charge

20 Oceněné exponáty v soutěži Obal roku 2014

Winners exhibits of the Czech packaging competition

Obal Roku 2014

22 O grafickém designu a vizuálním vnímání

About Graphic design and visual perception

24 Bienále Brno – Osobnosti českého grafického designu –

Rostislav Vaněk

Brno Biennial – Personalities in Czech Graphic Design –

Rostislav Vaněk

25 Aktuality z domova a ze zahraničí

Actualities from printing industry

28 Kolegium Typografie představuje své členy

Kolegium Typografie introduces its members

Typografia digitální

Příloha o digitálním tisku tištěná digitálním tiskem vložená

uvnitř čísla

TYPOGRAFIA 9–10/2014/1256/ROČNÍK 117

Odborný časopis českých polygrafů a typografů

Vydavatel Digirama s.r.o., Tuchoměřická 343, 164 00 Praha 6,

Adresa redakce Tuchoměřická 343, 164 00 Praha 6,

www.typografiaz.cz

Manažerka časopisu Zdeňka Maršová, +420 776 664 427

marsova.typografia@tercie.cz

Šéfredaktor Vladislav Najbrt

Redakce Jitka Böhmová, +420 776 613 647

bohmoa.typografia@tercie.cz

Předseda redakční rady Milan Maršo

Redakční rada Jaroslav Hruška, Milan Maršo,

Zdeňka Maršová, Vladislav Najbrt, Jan Opletal, Jan Sehnal,

Jiří Zápotocký

Zahraníční partneři Thomas Helbig, Kurt K. Wolf, Lubomír Krátký

Obálka: Barbora Fišerová, Střední odborná škola obchodu,

užitého umění a designu, Plzeň

Předtisková příprava Tercie servis s.r.o.

Tisk Tercie Praha spol. s r.o.

Příjem inzerce v redakci Tuchoměřická 343, 164 00 Praha 6,

Cena čísla 130 Kč, Předplatné v redakci, Roční předplatné

700 Kč + 15 % DPH

Název a číslo účtu Digirama s.r.o., č.ú. 51-2279360247/0100

Komerční banka, pob. Praha 6

ISSN 0322-9068, Registrováno pod MK ČR 7504

Podávání zásilek povolila Česká pošta pod č.j. nov. 6084/96

Vydavatel a redakce neodpovídají za obsah autorských článků.

Štíhlá výroba – Lean management

Lean management system česky nazývaný Štíhlá výroba vychází z principů lean a je to způsob práce zaměřený na přidávání hodnoty pro zákazníka a nepřetržité odstraňování plýtvání z každé aktivity. Základní principy tohoto přístupu, který využívají i některé tiskárny, Vám přiblížíme v tomto článku.

Štíhlá výroba či lean manufacturing je metodika, kterou vyvinula firma Toyota po 2. světové válce jako Toyota Production System (TPS).

Duchovními otci této metodiky jsou Taiichi Ōno a Šigeo Šingó. Jedná se o přístup k výrobě způsobem, kdy se producent snaží uspokojit v maximální míře zákaznickou požadavku tím, že bude vyrábět jen to, co zákazník požaduje. Snaží se vytvářet produkty v co možná nejkratší době a pokud možno s minimálními náklady, bez ztráty kvality nebo na úkor zákazníka. Dosáhne toho minimalizací plýtvání.

Tato metodika se snaží řídit heslem „náš zákazník náš pán“. Její princip spočívá v náhledu na rovnici zisku, a to následujícím způsobem:

■ $Náklady + Zisk = Cena$

mění na:

■ $Cena - Náklady = Zisk$

Změna rovnice dle filozofie této metodiky by měla způsobit, že zákazník neplatí chyby a náklady firmy, jako v první rovnici.

Co to je lean management system? Lean management system (LMS) vychází z principů lean, které jsou v podstatě jednoduché – je to způsob práce zaměřený na přidávání hodnoty pro zákazníka a nepřetržité odstraňování plýtvání z každé aktivity. Základní principy lean jsou:

- **Zákazník** – Uspokojení zákazníka
- **Hodnota** – Zvýšení hodnoty skrze redukci plýtvání
- **Tok** – Zlepšení toku
- **Rychlost** – Zvýšení schopnosti redukce časového cyklu

■ **Flexibilita** – Zlepšení schopností reakce na požadavky zákazníků a trhu

Lean Management System zahrnuje:

- Lean plánování – jasné a transparentní strategické řízení
- Lean procesy managementu – jednoznačný a přehledný managementu procesů
- Lean dokumentovaný systém – jednoduché a přehledné dokumenty
- Lean obchodní procesy – štíhlý tok, redukce plýtvání v procesech a neustálé zlepšování
- Lean implementace – uspořádaný a disciplinovaný systém vedení, který zajišťuje to, že strategie budou implementovány a cíle budou dosaženy (Lean Culture)

Hlavní prioritou LMS je soustředění se na **zvyšování přidávané hodnoty pro zákazníka a majitele:**

Přidaná hodnota pro zákazníka

Cokoliv je ochoten zákazník zaplatit

Aktivity, které se podílejí na zvyšování hodnoty produktu

Přidaná hodnota pro podnikání

Cokoliv co jsou ochotni zaplatit vlastníci

Aktivity, které se podílejí na dlouhodobém zvyšování hodnoty podnikání

Proč se zabývat LMS?

Vytvoření LMS není samoúčelné, správně implementovaný LMS podporuje růst výkonnosti podniku:

1. Zajišťuje dosažení stanovených cílů (schopnost efektivně rozpracovat a realizovat strategické záměry)
2. Zajišťuje výnosnost vloženého kapitálu (nekompromisní odstraňování plýtvání)
3. Zajišťuje reprodukovatelnost výsledků (schopnost zopakovat výkon)
4. Zajišťuje schopnost tyto výsledky zlepšovat LMS je koncept, který musí být přizpůsobený individuálním potřebám organizace. Toto přizpůsobení ke specifické situaci je nezbytné k zajištění efektivní implementace a udržitelnosti.

Zamezení plýtvání

Lean management system je nekompromisní přístup k odstraňování plýtvání. Plýtváním se rozumí

- Cokoliv, co zákazník není ochoten zaplatit
- Cokoliv, co nepodporuje potřeby podnikání
- Cokoliv, co nepřidává hodnotu finálnímu produktu

Tradiční systém managementu organizace zahrnuje pravidla, politiku, procedury a procesy, kterými organizace uskutečňuje své podnikatelské aktivity, bohužel nezřídka se stává, že obsahuje i **zbytečné aktivity**, které byly do organizace nevhodně zavlečeny při implementaci systémů managementu kvality.

Zřídka organizace vědomě rozhodují jaký bude jejich systém managementu. Systém managementu se obvykle vyvíjí postupem doby, tak jak se organizace zabývala různými situacemi, strukturou a problémy. Vzhledem k tomu, že lidé neradi mění své zažitě návyky, systém nereaguje na změny podnikatelského prostředí, postupně zastarává a přestává plnit svou funkci. Lidé z tohoto důvodu nejsou schopni rozpoznat, co je to plýtvání. Jestliže plýtvání nemůže být rozpoznáno, buď díky nedostatku vymezení nebo neschopnosti organizace vidět plýtvání, pak nebude odstraňováno. Většina organizací se již zaměřuje na redukci plýtvání ve výrobě, ale mnohdy základní systém managementu je důvodem velkého plýtvání v organizacích.

8 druhů plýtvání (ztrát) ve výrobních procesech

1. **Nadvýroba** – vyšší výroba než je požadováno nebo provádění činností, které ještě nejsou potřeba
2. **Vady** – výroba vadných dílů nebo špatně provedené procesy, opravy, předělovky, náhradní výroba, atd.
3. **Zbytečná doprava nebo přemísťování** – přeprava materiálů nebo informací z místa na místo bez přidané hodnoty
4. **Čekání** – čekání na další zpracování nebo schválení
5. **Zbytečný pohyb** – zbytečný pohyb pracovníků, který musí vykonávat při práci
6. **Nadbytečné zpracování** – provádění činností, které nejsou potřeba
7. **Nadbytečné zásoby** – skladování materiálu a informací, které nejsou potřebné pro proces
8. **Nevyužitá tvořivost zaměstnanců** – ztráta nápadů a příležitosti k zlepšování

5 druhů plýtvání v systémech managementu

1. **Zbytečná práce** – provádění činností, které nejsou potřeba (systémová norma

je striktně nevyžaduje, ale přesto je organizace provádí, např. vytváření nadbytečné dokumentace, vytváření záznamů a zpráv, které nikdo nečte, provádění aktivit, které nejsou adekvátní specifikům organizace a odvětví)

2. **Chybně provedená práce** – nevhodně nastavené procesy a postupy, obcházení postupů (např.: bezhlavé přejímání obecných postupů nezohledňujících specifika firmy, které nerespektují/neobsahují nejlepší praktiky – to co se osvědčilo, ale vychází z požadavků certifikačního orgánu či od poradce, pracovníci obcházejí byrokraticky nastavené procedury a vzniká velká variabilita v systému)
3. **Neefektivní dosahování cílů** – systém managementu nepodporuje podnikové záměry a cíle (např.: obecně nastavené procesy dogmaticky přebírající procesní model z normy, formální cíle nepodporující záměry firmy, aplikace požadavků normy bez přidané hodnoty, klíčové indikátory výkonnosti nevypovídají o způsobilosti procesů)
4. **Neefektivní využívání příležitosti** – ztráty způsobené nepochopením principů systému managementu a používáním nevhodných metod a nástrojů (např.: používání dotazníků měření spokojenosti zákazníků v případech, kdy je to efektivní, bezmyšlenkovitě vyplňování formulářů, tvorba zpráv pro zprávy)
5. **Nevyužitá tvořivost zaměstnanců** – nepochopení a nedůvěra v systém managementu (např.: systém je „zaveden“, nikdo jej nezná, systém je byrokratický nástroj vedení a omezuje přirozenou kreativitu lidí)

Lean cultural change

LMS není modrá „pilulka“, kterou, když firma „spolkne“, vyřeší si všechny problémy, odstraní plýtvání a vytvoří štíhlý podnik. LMS je koncept, který musí být přizpůsoben poslání, struktuře a kultuře organizace. Toto přizpůsobení vyžaduje zavedení štíhlé kulturní změny. Existuje 8 hlavních požadavků, vyplývajících pro organizaci, k zavedení štíhlé kulturní změny. Prvních pět požadavků je na začátku kritických pro překonání přirozeného odporu ke změně. Poslední tři požadavky jsou nutné pro udržení filosofie štíhlosti.

1. Zavázat se, že chceme dosáhnout lepších výsledků a iniciovat proces změny
2. Zapojit klíčové pracovníky

3. Trénovat klíčové dovednosti, nástroje a objasnit přístupy
4. Zaměřit se na plýtvání a plynulost toku
5. Investovat energii do zlepšování
6. Vybudovat nenávisť k plýtvání a systematicky jej eliminovat
7. Usilovat o dokonalost
8. Odměňovat implementaci lean

Zkušenosti se štíhlou výrobou

Oslovili jsme několik tiskáren, které se řídí pravidly systému lean, abychom se dozvěděli jak to funguje v praxi, ale bohužel svoje zkušenosti nám byla ochotná sdělit pouze jedna.

Leoš Tupec, ředitel tiskárny H.R.G. spol. s r.o. Které myšlenky systému Lean se Vám podařilo zavést do praxe?

Systém štíhlé výroby zavádíme od začátku roku 2013, postupně od základů (5s, zamezení plýtvání, motivace, zlepšování, standardizace apod.) za pomoci německých konzultantů z firmy hcg Management Consulting. Do současnosti se nám více méně podařilo zavést všechny části. Nicméně musím s veškerou pokorou přiznat, že ne všechny části jsou 100% splněny :-). Snažíme se systém štíhlého řízení převést do našich firemních podmínek tak, aby nezničili týmového ducha. Nemáme zájem o revoluci v HRG, spíše o postupnou evoluci. Věříme, že bez porozumění a ochoty všech zaměstnanců nelze násilně zavádět jakékoli „skvělé“ metody. Paradoxně u nás v HRG bylo nejtěžší zavést pořádek na pracovišti :-).

Jakou roli hraje kontrola kvality a standardizace tisku?

Kontrola kvality a standardizace tisku se štíhlou výrobou přímo souvisí a to se snižováním počtu reklamací tj. snížením plýtvání. Mít nulovou reklamaci je snem každé tiskárny. U nás v HRG se reklamace rovná plýtvání. Co bychom mohli mít a ztratíme. Cokoliv klient nezaplatí je jednoduše zbytečné a jen hlupák to dělá vědomě. ×

Děkujeme Vám za rozhovor.

